

καί μέ τήν φύση γύρω του. Όταν μέ τήν ἁμαρτία ὁ ἄνθρωπος στερεῖται τό Ἅγιο Πνεῦμα, τότε ὁ νοῦς στερεῖται τόν θεῖο φωτισμό καί σκοτίζεται. Σκοτισμένος ὁ νοῦς δέν μεταδίδει καί στήν λογική τό θεῖο φῶς, ὅποτε ὁ ἄνθρωπος παραλογίζεται. Φέρεται ἄλογα. Δέν ἀξιολογεῖ σωστά τόν αἰσθητό κόσμο. Οἱ σχέσεις του μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους καταστρέφονται. Ἐπίσης, ἀλλάζει ἡ σχέση του μέ τήν φύση καί τά πράγματα, τά ὅποια ἢ τά ὑπερτιμᾷ καί προσκολλᾶται σ' αὐτά ἢ τά ὑποτιμᾷ καί τά καταστρέφει.

γ) Ἡ ἐσωτερική τῶν ἀνθρώπων ἁρμονία καταστράφηκε, ἀφοῦ οἱ δυνάμεις τῆς στερημένης ἀπ' τήν Θεία Χάρη ψυχῆς διεστράφησαν. Τό λογιστικόν τῆς ψυχῆς, ἀντί νά σκέπτεται διαρκῶς τόν Θεό καί τήν πρὸς αὐτόν ὁμοίωση, στράφηκε πρὸς τόν ἑαυτό του καί γέμισε μέ τήν φιλαυτία, τόν ἐγωισμό, τήν ἀλαζονεία, τήν ὑπερηφάνεια. Τό θυμικόν τῆς ψυχῆς, ἀντί νά στρέφει τόν ζῆλο τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν Θεό καί τήν ἔνωση μαζί Του, τήν δέ ὀργή καί τόν θυμό πρὸς τόν διάβολο καί τήν ἁμαρτία, στρέφεται μέ ζῆλο πρὸς τά κτίσματα καί τήν ὀργή τήν στρέφει πρὸς τούς συνανθρώπους του καί πρὸς τόν Θεό. Τέλος, τό ἐπιθυμητικόν, ἀντί νά ἐπιθυμεῖ δι-

ακαῶς τήν μετά τοῦ Θεοῦ κοινωνία καί τήν ἀπ' Αὐτόν προερχόμενη μακαριότητα, ἐπιζητεῖ τήν ἡδονή πού προέρχεται ἀπ' τήν κατάχρηση τῶν ὑλικῶν πραγμάτων καί κυρίως τῆς σάρκας. Ἔτσι, ὁ ἄνθρωπος ὑποδουλώνεται στά τρία πιό βασανιστικά πάθη: τήν *φιλαυτία*, τήν *φιλαργυρία* καί τήν *φιληδονία*, πού κάνουν τήν ζωή του κόλαση. Ψάχνει μέσα σ' αὐτά τήν εὐτυχία καί τήν ἀπόλαυση καί βρίσκει τήν ἀπογοήτευση καί τήν ὀδύνη.

«*Βαρέθηκα τόν ἄνυχο τόν ἔρωτα, / τά βράδυα μέ τούς φίλους τά ξενέρωτα. / Βαρέθηκα στούς τοίχους τά συνθήματα, / τά λόγια καί τά εὐκολα αἰσθήματα*».

Οἱ στίχοι αὐτοῦ του μοντέρνου τραγουδιοῦ, γραμμένοι ὅπως εἶναι φανερό ἀπό νέο ἄνθρωπο μέ νεκρωμένη ψυχή, δείχνει τοῦ λόγου τό ἀληθές.

δ) Ἡ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἁρμονική κοινωνική σχέση διαλύεται. Πρώτη ἐκδήλωση αὐτῆς τῆς παρενέργειας ἡ δολοφονία τοῦ Ἀβελ ἀπ' τόν ἀδελφό του Κάιν. Ἡ ἀντικοινωνική συμπεριφορά εἶναι ὀλοφάνερη. Κυριαρχεῖ ἡ ἰδιοτέλεια, ἡ ζήλεια, ὁ φθόνος, ὁ ἀθέμιτος ἀνταγωνισμός, ἡ διαβολή καί συκοφαντία, ἡ ἀδικία, ἡ ἐκμετάλλευση, ἡ κλοπή, ἡ ληστεία, ὁ φόβος, ἡ βία κ.λπ.

ε) Ἡ σύγχρονη παιδεία καί ὅλος ὁ πολιτισμός (ἐπιστῆμες, τεχνολογία, καλές τέχνες, πολιτική κ.λπ.) ἀγνοοῦν τήν παρουσία τῆς Χάρης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου, γι' αὐτό καί παρ' ὅλη τήν ἐξωτερική λάμψη καί πρόοδο, ἀφήνει τόν ἄνθρωπο ἀβοήθητο, ἀνίσχυρο, ἀλύτρωτο, ἀνελεύθερο, νεκρό. Λέει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης: «*Οὐ γάρ ἀληθῶς ζῇ, ὁ τήν ἀληθῆ μὴ ἔχων ζωήν. Τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ ζωή οὐκ ἀληθῶς ἐστὶ ὃ λέγεται, ἀλλ' ὀνομάζεται μόνον*». Δηλαδή δέν ζεῖ στ' ἀλήθεια, ὅποιος δέν ἔχει τήν ἀληθινὴν ζωή μέσα του (τήν Θεία Χάρη). Τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ ζωή δέν εἶναι στ' ἀλήθεια αὐτό πού λέγεται (ζωή), ἀλλὰ μόνον ὀνομάζεται ἔτσι. Αὐτό θυμίζει τά λόγια τοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν Ἐπίσκοπο τῶν Σάρδεων στήν Ἀποκάλυψη. «*Ὅνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καί νεκρὸς εἶ*» (Αποκ. γ', 1). Νά, γιατί ὅλη ἡ φαινομενικὴ ζωή καί ὁ πολιτισμός εἶναι, ὅπως σωστά ἐλέχθηκε, «*πολιτισμός ψοφιμῶν*» καί «*σφαγεῖον ψυχῶν*». Ἄγχος, ἀνασφάλεια, νευρικότητα, φόβος, θλίψη, αἰσθημα ἀνικανοποίητο, μοναξιά κ.ἄ. ἀκολουθοῦν τόν νεκρὸ ψυχικὸ ἄνθρωπο ἀκόμα καί μέσα σέ πολυτελῆ μέγαρα.

2) Ἡ ἄλλη τρομερὴ συνέπεια πού κληρονομεῖ ὁ κάθε ἄνθρωπος

ἀπ' τούς πρωτοπλάστους εἶναι ἡ φθορά τοῦ σώματος, δηλαδή οἱ ἀσθένειες, οἱ παραμορφώσεις καί οἱ δυσλειτουργίες τῶν σωματικῶν ὀργάνων ἢ τοῦ ἐγκεφάλου κ.λπ., τέλος δέ ὁ θάνατος καί τοῦ σώματος (βιολογικὸς θάνατος).

* * *

Ἀπ' ὅσα εἶπαμε μέχρι τώρα κατανοοῦμε ὅτι ἡ ζωή δέν εἶναι ἀπλῶς τό νά εἶναι ζωντανό τό σῶμα ἑνός ἀνθρώπου, ὅσο ὑγιές κι ἂν εἶναι. Ζωὴ εἶναι, κυρίως, ἡ παρουσία τῆς Χάρης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν ἄνθρωπο.

Ὅταν τό Ἅγιο Πνεῦμα ζωογονεῖ τόν ἄνθρωπο, τότε ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς του λειτουργοῦν φυσιολογικά καί εἶναι πραγματικά ὑγιῆς καί ζωντανός, μέ ἁρμονικὲς σχέσεις πρὸς τόν ἑαυτόν του, τόν συνάνθρωπό του, τό περιβάλλον, ἀλλὰ καί κυρίως πρὸς τόν Θεό, τήν πηγὴ τῆς ζωῆς.

Ὅταν ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπουσιάζει ἀπ' τήν ψυχή, τότε, ὅσο ὑγιές κι ἂν εἶναι τό σῶμα, ὁ ἄνθρωπος νοσεῖ καί νεκρώνεται, μέ ἀποτέλεσμα νά μὴν μπορεῖ νά συνυπάρξει ἁρμονικά οὔτε μέ τόν Θεό, οὔτε μέ τούς συνανθρώπους του, οὔτε μέ τόν περιβάλλον, ἀλλὰ οὔτε καί μέ τόν ἑαυτό του. Νά, γιατί ὁ Χριστὸς μᾶς λέει: «*Εγὼ εἰμί...*